

12.1. Inleiding

In de klas

Saar is 10 jaar. Technisch lezen kost haar zoveel moeite dat ze niet begrijpt wat ze leest. Zij heeft nog maar enkele zinnen gelezen als de andere leerlingen al klaar zijn met de tekst wereldoriëntatie. Als de computer de tekst voor haar leest, kan ze zich richten op de inhoud. Ze leest zonder hulp van anderen. Haar boek van Frans staat 'digitaal' op haar computer. Frans leren gaat zo vlotter. Saar kan telkens de uitspraak van woorden beluisteren. Ze controleert bovendien zinsbouw en spelling door te laten voorlezen tijdens het typen.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau		Probleem	
□ 4-8 j.	en ook		
■ 8-10 j.	■ buitengewoon onderwijs	Lezen	compenseert ernstige problemen, helpt bij lichtere
■ 10-15 j.	■ volwassenenonderwijs	Schrijven	helpt de zinsbouw en spelling controleren
■ 15+		Studeren	helpt door b.v. studieteksten te beluisteren (+ mp3)

Aangewezen voor leerlingen die zo moeizaam lezen dat het tekstbegrip in het gedrang komt.

Wat?

Voorleessoftware leest teksten (Word, gescande teksten, pdf, internet, mails enz.) op de computer hardop voor. Dat kunnen ook teksten in andere talen zijn.

Om de leesproblemen van leerlingen te compenseren moet de software die voorleest:

- het voorgelezen woord markeren (de markering stuurt de blik en stimuleert meelesen)
- hier en daar een stukje tekst kunnen lezen, zodat de leerling kan overslaan of herlezen
- een regelbaar voorleestempo hebben.

De beste programma's zijn betalend en:

- lezen per woord, zin, alinea en lezen tijdens het typen
- duiden aan wat voorgelezen wordt
- hebben een goed verstaanbare stem
- laten toe het programma aan te passen op maat van de leerling
- hebben extra mogelijkheden die helpen bij schrijven, spelling en studeren.

Er bestaan gratis programma's. Die hebben een zeer matige stem en minder mogelijkheden. Ze zijn echter wel een bruikbaar alternatief.

Hoe werkt het?

De beste programma's lezen vlot alle digitale teksten. Een leerling kan zijn teksten, toetsen of werkbladen in *Word* of pdf laten voorlezen. Leerboeken en werkblaadjes bestaan vaak alleen op papier. Die moeten dan eerst gescand worden. Educatieve uitgeverijen zijn bereid schoolboeken digitaal ter beschikking te stellen. Een proefproject DIGIBIB loopt. Alle info over de mogelijkheid om een aanvraag te doen vind je op www.letop.be.

Tips voor de coach

Aandachtspunten en tips bij de keuze van een programma

- ☞ Vertrek van de noden van de leerling.
- ☞ Vraag een advies op maat van de leerling bij MODEM. MODEM is een onafhankelijk adviescentrum. Na een analyse van de hulpvraag stellen zij oplossingen voor. Een consultatie kost € 25. Info: www.modemadvies.be.
- ☞ Gebruik het overzicht '*MODEMinfo, Compenserende hulpmiddelen bij ernstige lees- en spellingproblemen, 2007*', te vinden op www.letop.be.
- ☞ Van de meeste programma's kan je een demo vragen. Probeer ze eerst uit. Zoek uit welk programma het best past bij de vraag, onder andere:
  - Wat is de prijs-kwaliteitverhouding?
  - Wat kan het programma? Heeft de leerling dat nodig?
- ☞ Sommige programma's zijn duur. Ze hebben wel veel extra mogelijkheden. Zo kan je er ook spellingproblemen en studeerproblemen mee compenseren.
- ☞ Let op de systeemeisen die het programma aan de computer stelt.

Algemeen

- ☞ Leer eerst zelf met het programma werken.
- ☞ Leer de leerling stap voor stap met het programma werken. Gebruik daarvoor de wegwijzers¹. Dat kan bijvoorbeeld klasoverschrijdend (of binnen de scholengroep) tijdens een 5-tal sessies. Schakel daarvoor een zorg -, leerlingbegeleider of gemotiveerde ouder in. Leerlingen leren op die manier van elkaar.
- ☞ Betrek de ouders en werk samen. De leerling moet ook thuis met het programma (leren) werken.

Specifiek

- ☞ Zet voorleessoftware in bij preteaching. Moeilijke teksten wereldoriëntatie of zaakvakken worden vooraf voorgelezen. Zorg dat de leerling de teksten een week vooraf op zijn computer heeft. Je kan leerlingen ook laten werken met de cd-rom bij de klasmethode als daarop de teksten te beluisteren zijn.
- ☞ Zet voorleessoftware in bij preteaching van vreemde talen. Dat kan bijvoorbeeld vanaf het 4de leerjaar voor Frans en vanaf het 6de leerjaar voor Engels. Laat eenvoudige verhaaltjes en de eerste lessen van de methode beluisteren. Laat eerst alleen volgen en daarna ook nazeggen, woord per woord. Later zin per zin en tot slot de tekst meelesen tot de leerling het tempo volgt.
- ☞ Leer de leerling aan bij vreemde talen de tekst regelmatig te beluisteren. Bij twijfel over de uitspraak moet hij telkens op het woord klikken.

¹ De wegwijzers *DeskBot*, *Kurzweil 3000* en *Sprint* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19.